

Bachurim" ifjúsági egyesület eddigi reggeli és esténkénti előadásait T'nach- és dik-dik-vel bővítette ki. R. Feivel Frémnd. Kiváló szónok, kitűnő rutinnal rendező az igen jól látogatott előadásokat

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P. azonfelül soronként 1 P.) Steinberger Tilda Pápa és Galandauer Mária Apar-Bonyhád f. hó 22-én házasságot kötnek.

Tauber Sárika Boldogasszony és Hirschfeld Lázár, Hirschfeld Mátás fakereskedő fia Vác, jegyesek.

Lindner Lenke Poprád és Zuckermann Izidor Sátoraljaújhely-Salgótarján, jegyesek.

Stern Lilly Budapest, Hacker Henrik Deutschkreuz-Wiener Neustadt, jegyesek (Minden külön értesítés helyett)

Feuer Berta Trnava, Grünberger Herman Trnava-Irsava, jegyesek.

Stark Fülöpnek (Nitra) eljegyzéséhez szívélyes mazeltovtov kíván a galántai Chabürasz Talmidim.

Dánn Zsigmond, egyesületünk vezetőségi tagjának, Lebovits Renée úrléány-nal való eljegyzéséhez legszívélyesebben gratulálunk. Budai Tiferesz Bachurim.

מודעה לבית ישראל! רבים עוררי מרהור... Kiss Kovács Jäger שוקר אודות הניגון... שיהיה בשקרים שהוא נר ולומר כן וכדומה ויש לו כרובים וגם ממני והנני להודיע שהוא בא לפני פעם אחת לפני בני שינים בכחבים וגרמה מסורה שהוא נר שנתניו שמה... ועושה מעשה ומרי ברמאות ושקרים ועיני אין לסמוך על הכתבים שלו ועל דבריו כלל. דקן שלמה צוקער, אבדוקיק האלאם

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Bármicrvó: 1920. dec. 7—Kiszlöv 15. — Sajtóhíba: Multheti számunk 3. oldalán a címben „Intermezzo” helyett „Interju” olvasandó. — Többeknek: Szimchasz tajrói choszon-ok által rendezett estélyekről beszámoló közleményekhez nincs helyünk. Hová jutnánk ha minden ilyen, akár magán, akár egyesületi ünnepélyről beszámolnánk? — E. S.: Ugyanezen okból lehetetlen egy jesivá megnyitási ünnepélyéről hasábos tudósítást közölni. Köztudomású, hogy minden jesivában a szemeszter elején a rabbi szép מתיחה keretében buzdítja növendékeit vallásos életmódra és a szent Tanban való elmélyedésre.

Heiden Jenő optikai és fotó szaküzlete Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz. Szemüvegek, látcsövek, hőmérők... Szombaton zárva.

UNIVERSAL iroda- és lakberendezési vállalat Wesselényi-u. 8. (Tel.: 37-8-42) Mindennemű új és használt bútorok, egyes különálló darabok, irodaberendezések, legolcsóbb árban, minőségben és választékban.

Szombattartó cég Eredeti angol szövetek és valószínűleg. Kazár Nándor posztóruháza, Budapest, Király-u. 34. (Kazár-u. sarokház.)

Sirkövek ADLER J. sirkóraktárában Telefon: 36-4-20 Budapest, Károly krt. 7. Rombach-u. 4.

ORTH. PENZIÓ אסילו למחרין אמילו למהדרין Telen is nyitva. Magaslati levegő a Svábhegy déli lejtőjén. Lábadozóknak is. Olcsó és kitűnő kiszolgálás, napi P 4-től. Farkasvölgyi Park-Penzió I., Torbágyi-ut 110. Telefon: 65-2-75.

Tökéletes lesz alakja Lipsitz Ignácné fűzőszalonjában ha fűzőjét a ma már országosan elismert rendeli meg. Minden munkáért felelősséget vállal. Meg nem felelés esetén újat készít. Rendeléshez csupán a derék, mell és csípő méret szükséges. Sátoraljaújhely, Rákóczi-u. 2.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazásában Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelígs levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő

NŐSÜLNE konkurenciamentes üzlettel rendelkező fiatalember, hozománnyal. „Orth.” jelíge.

KÉT, jó házból való fiatalember, keresk. érettségivel (benematura), állást keres, szerény igényekkel. Cím válaszlappal a kiadóban.

4000 P hozománnyal férjhez menne 30 éven felüli fiatalemberhez finomlelkű csinos, vallásos leány. „Árva” jelíge.

ZWECKS EINHEIRAT in ein Juweliengeschäft wird streng religiöser junger Mann, womöglichst gewesener Talmudist gesucht. Zuschriften unterm „Seltenes Glück” an: Oszeszla Inseratbüro, Bratislava.

KINDERLOSE, religiöse, 52 jährige Witwe mit 2 Zimmeriger Wohnung in Budapest, möchte sich verhehlichen. Chiffre: „W. M. Maseltow”.

VIDÉKEN, biztos existenciával, nő-sülne intelligens, vallásos fiatal ember. Igénye 8—10.000 P. „Szeretet” jelíge.

ATORE, valódi ezüst, hatsoros, P 10-től, alpaca P 7.— Braun, Debrecen, Piac ucca 31.

SZOMBATTARTÓ vas-fűszerkereskedőség gyakorlattal, állást keres. Kohn József, Sorger Herman címén, Cserháthaláp.

MEGNYILT ORTH. KÖSER ÉTKEZŐ a Garay ucca 44. sz. alatt. Olcsó menürendszer. Ebédet házhoz is szállítok. Özv. Salamonné.

DEUTSCHE ERZIEHERIN sucht Stelle zu Kindern in nur orth. jüd. Haus. „Erste Kraft”

זוכע פיר בתי יפית מושלמת, כחור תיה ויריש מנן מיש שאנער שטיממע דער נענייט איז ביא מיר שחיסות צו ערלערנען, בעקאמטש נליך איינען מאסמען מיט שאנער פרנסה, אויך עשוואם נעלד. אונטראגע אונטערם עקויסטענין אין דיא אדמיניסטראציאן.

NŐSÜLENDŐK és FÉRJHEZMENDŐK bizalommal forduljanak Nagy Jenő huszonnégy esztendeje fennálló házassági irodájához. Bpest, Rákóczi út 57/b.

SÖNTÉS korlátlan engedéllyel, páliaka nagyban eladással, nagyobb vidéki városban, orth. kóser étkezéssel 30 éve bevezetve, betegség miatt sürgősen eladó. Biztos megélhetés. Berendezéssel 800 P-vel átvehető. „Szombaton zárva”

Felelős szerkesztő és kiadó: GROSZBERG JENŐ Springer-nyomda, VII., Bethlen utca 14.

אללגעמיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: Groszberg Lipót זלפיל

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48. Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791 EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Keltőidre 25 P

Szerkeszti: Groszberg Jenő

Korein Dezső: Elmélet és gyakorlat

Tulajdonképpen az a helyes, ha az elmélet és gyakorlat egymást kiegészítik, mert csak így együttes összhangban produkálhatnak valamit. Ugy mint az építészetnél együtt kell haladni a kivitelnek a tervező szellemi munkájával, még a részletrajzokhoz is szigorúan alkalmazkodni kell az építkezés vezetőjének. Mert csakis ily szoros összhangban valósulhat meg a tervező elméleti feladata. Az élet összes egyéb emberi alkotásainál is ily összhangban kellene együtt haladni az elméletnek és gyakorlatnak. Ezt azonban sajnos ritkán látjuk így. Kilométeres beszédekben ismertetnek egy-egy megvalósítandó tervet, hisz a beszédekben mesterek vagyunk, de a gyakorlat rendszerint mankón kullog a szép szónoklat után. Pedig: „Laj hamidros hoikor elő hamásze”, nem a prédikáció a fontos, hanem a tett! Ezt a latinok „facta loquntur”-ral jelezték, mert minden Demosthenesnél szebben, beszél a tett.

Eklatáns példa erre maga a politikai élet is. A miniszterelnök nagyszerű programot adott a nemzeti egységről és magyar testvéri összefogásról. Nem ismer osztály- és felekezeti különbséget a haza polgárai között, csak egyforma jogú és kötelességű magyar testvért. Fogjunk össze a közös szent eszme, a haza boldogulása érdekében. Félre a kishitűekkel, a konkolyhíntőkkel és becsületes magyar megértéssel dolgozzunk a nemzeti öncélűség jegyében. Így szól a miniszterelnöki elmélet, kinek a nemzet lelkiismeretéhez intézett hazafias riadója gyönyörűen van megstilizálva. Egy becsületes, mélyszéges hazafias érzés által sugallt magyar államférfiúnak eszményi megnyilatkozása. Lássuk most már, hogy ez a nagyszerű elmélet hogyan fest a gyakorlatban. A béke lelkes apothéézisébe először Wolff Károly süvit bele éles

hangon a Baross Szövetség nemzeti heti ünnepnapján. Visszasírja a közép-kori céhrendszert, amelyet természetesen ismert mentalitása szerint valószínű és faji alapon öhajjt birtokállományába venni. Szerinte ne az legyen a kérdés, hogy pl. közszállításoknál ki ad be kedvezőbb és jobb ajánlatot, hanem hogy kinek ősei élnek itt több száz év óta. (Ha ezt a gyakorlatban megvalósítanák, kérdés mi lesz a wölfenaui Wolffokkal, Haller és többi sváb társaikkal?) Wolff dörgedelmeivel kapcsolatban következnek az egyetemi hősök, akiknek jó régi kurzusmódra ismét Hirig Simon diktál és a gyáva hősök alaposan elpáholják a magyar zsidó testvért. Persze, valódi vitézekhez méltó módon, ötvenen egy ellen. Így vagyunk tehát a sokat firtatott elmélet-gyakorlat összhangzatossá tételével. Azok ismét hadilábon állnak egymás ellen.

* A zsidó közéletben is sajnos ugyanezt tapasztaljuk. Felállítunk egy elméletet és munkaprogramot, amelyet azonban részben a gyakorlati kivétel körül támadt nehézségek, részben pedig a minden jó dolgot sátáni módon megtorpedező gáncsvetők aknamunkája miatt nem lehet realizálni. Ezek a „jó emberek” rendszerint akkor jelentkeznek, ha valamit el kell pusztítani. Ők teremteni nem tudnak és nem is akarnak. Ők csak temetések tudnak rendezni. Eltemetik a becsületes törekvéseket. Ezt azután alaposan csinálják. Nem látják szívesen mások termékét és következetesen üldözik minden eszmének megvalósítását, ami nem az ő agyukból pattant ki. Ők a régi „szin'asz chinom” céhhez tartoznak és nem csak maguk nem csinálnak semmit, hanem másokat sem engednek dolgozni. Ezekre szól bölcsünk megállapítása: „Laj jiten, v'laj jitnu achérim, rósó.” Hü-

séges csatlósai a nagyképű, paragrafusokon lovagló és jogszabályokat fittogató smokkók, akik idegeket emésztő szórászhasogatásokkal állandó kerékkötői minden józan és egyenes elgondolásnak. Ezek azután megakasztják annak a becsületes embernek munkáját, akinek az a szerencsétlen gondolata támad, hogy talán mégis kellene a közért valami hasznos dolgot létesíteni. Hátra van még a zsidó közélet gáncsvetőinek egyik ismert típusa, aki azért kellemtlenkedik a vezetőknek, mert „miért ő a rasekól, miért nem én.” Ahelyett tehát, hogy támogatná az önmetlen vezető férfiak időt és áldozatokat igénylő közmunkáját, fenti ideológiától fütve ő is az elgáncsolók mellé áll.

Kétszeres bűn terheli ma a gáncsvetőket, akik személys okokból ellenzékeskednek s megakasztják a vezetők munkáját. Hisz köztudomású, hogy a mai súlyos viszonyok között a közületek vezetőinek mennyi gond és energiakifejtésre van szüksége, hogy a hitközségek és intézmények standardját az összezsugorodott költségvetési kereteken belül fenntarthassák. Azonkívül pedig — ami pedig a legfontosabb a mai válságos időkben — a hitközségek belbékéjére érhető okoknál fogva féltékenyen vigyáznunk kell. A minden értéket felperzselő széthúzás káros következményének luxusát ma semmi körülmények között sem engedhetjük meg.

Igy azután hasztalan állítunk fel kitűnő elméleteket, a munkaprogramtól a kivitelig igen sok akadály-verennyel kell megküzdeni, hogy az életre való elméletet a gyakorlatba is át lehessen ültetni. Hisz a legnagyobb-rübb elmélet is csak papírosdarab marad, ha azt gyakorlatilag nem valósíthatjuk meg és ezekre áll Goethe híres mondása: „Grau ist jede Theorie.” Hü-

Zsidózáások és verekedések

Publicisztikai kötelességünknek teszünk eleget, amikor fájdalommal regisztráljuk azt a hírt, hogy az elmúlt hét az összes magyarországi egyetemeken az antiszemita tüntetések jegyében folyt le. Hivatalosan a numerus klauzus mellett törték lándzsát, egyszerre égető lett a kérdés Budapesten, Pécsen, Szegeden és Debrecenben. Az egyöntetűség a tervszerű szervezettség mellett bizonyít. A szervezők, mint rendesen, most is a háttérben meghúzódnak, és nem árulják el voltaképeni céljukat.

Az akció kiindult a budapesti műegyetemről. Nagy felvonulás volt. Az izgatott atmoszférában az egyetemisták elkezdtek kiáltozni: „Le a zsidókkal!” Voltak olyanok is, akik Haller Istvánt éljenzették. — Az egyik ifjusági vezér ezután felolvasta a műegyetemi ifjuságnak a kultuszminiszterhez intézett ismeretes memorandumát, melyben az ifjuság az idegen mérnökök alkalmaztatása ellen tiltakozik, valamint követeli, hogy a zsidóságnak az országos arányszámhoz való percentjét engedjék csak az egyetemre. Bejelentette csatlakozását a mozgalomhoz Szeged, Debrecen, Pécs, valamint a soproni főiskola ifjuságának küldöttje és a Turul Szövetség valamennyi vidéki szervezete. Az ifjusági gyűlés utolsó szónoka felszólította az ifjuságot hogy járjon az egyetemre, de senki ne álljon szóba a zsidó hallgatókkal. — Pécsen is voltak tüntetések. Szegeden a nagygyűlésen a rektor hangoztatta, hogy szívügyének tekinti az ifjuság által fölvetett problémákat és a kultuszminiszter elé terjeszti kívánásait. — Debrecenben a diák-tüntetés között felvonultak horogkeresztesek is és az egyik leszúrta Kun Gyula (nem-zsidó) kereskedőségét, akinek az volt a pechje, hogy zsidónak nézték. Mindezek után az egyetemi rektor megengedte a diákok nagygyűlését, sőt a zsidó hallgatókat felhívta, hogy ne jelenjenek meg.

Szerdán, november 22-én az ifjuság memorandumát átvette a kultuszminiszter. A műegyetem rektora Herrmann kijelentette, hogy magáévá teszi a memorandumot. A miniszter kijelentette: az összes egyetemi hallgatók arányszámának a zsidókra vonatkozólag kedvezőbb alakulásának kizárólag szociális okai vannak és ennél fogva e tekintetben kedvező helyzetet csak a nélkülözéssel küzdő keresztény ifjuság gazdasági helyzetének javításával, szociális alátámasztásával lehet elérni. Ami a műegyetemi hallgatók azon panaszaát illeti, hogy náluk ezidén az arányszámot messze meghaladó mértékben vétettek fel zsidó hallgatók, kijelenti, hogy e kérdésben az egyetemi hatóság hivatott intézkedni és azt hiszi, hogy a helyzet az előbb említett szempontok szerint fog itt is alakulni.

Orthodox szempontból a tüntetéseknek talán nem volna olyan fájó hátterük, ha csak arról volna szó, hogy kevesebb zsidó fiatalember járjon az egyetemre. De a numerus klauzus köve olyan, amelyről azt lehet mondani: „Repül a nehéz kő ki tudja hol áll meg, ki tudja hol áll meg s kit hogyan talál meg.” A numerus klauzus jelenti a lakosság egyik rétegének a szabad polgári joggal ellentétes kezelését. A talmud mondása szerint **ha a rombolásnak utat engedünk, akkor nem tud különbséget tenni.**

Kezdi a numerus klauzust az egyetemen, folytatják a többi szellemi, majd gazdasági területen. Amikor a hitlerizmus első kitérésében kidobta az összes zsidó tanárokat, s lehetetlenné tette az összes zsidó ügyvédek és orvosok megélhetését, akkor azt hitték egyesek, hogy a fagyöllet pontot tesz az intellektuális dühöngése után. Most mit látunk? A legújabb rendelet szerint senkinek nem szabad zsidó tanoncot felvenni, zsidó fiú nem léphet be sem iparoshoz, sem kereskedőhöz tanulónak. Ilyen következménye van és lehet annak, ha a polgári egyen-

lőség talajáról hivatalosan lelép az államhatalom.

Az egész tüntetés egy közgazdasági abszurdum jegyében folyik le. Hiszen mindenki tudja, hogy a teljes zsidómentes egyetemen végzetek sem tudnának elhelyezkedni. A mai viszonyok mellett a zsidó orvos, zsidó ügyvéd egyáltalában nem is konkurrens nem-zsidó kollégájának. ha hivatalról van szó. A tüntetőknek csak akkor volna igazuk, ha a végzeteknek 90 százaléka, azaz a zsidókon kívül mindenki, pozícióra találna. De erről szó sincs. Nem is lehet itt a józanság igazságával érvelni. Itt érdek, szenvedély és indulat dolgozik. A tüntetések csak azt a szerepet játsszák, mint egyes bódító szerek, amelyek nem gyógyítanak, csak legfeljebb elkábítanak egy időre és amelyeket lelkiismeretlen sarlatán doktorok vagy börtönbe való javasasszonyok szoktak adagolni a betegnek aki talán — ha felvilágosítanak kellően — erős akarattal és célszerűen berendezve életét, meg tudna gyógyulni.

Reméljük, hogy az illetékes körök csillapító hatással lesznek a tüntetésekre, amelyekről külföldön bizonyára tulzott híradások fognak megjelenni, aminek elkerülésére e sorokban tárgyilagosan közöljük a megbeszéltek a mélyen elszomorító eseményeket.

Szlovákiai hírek

A LUBLINI FŐRABBI EMLÉKEZETE POZSONYBAN. Chesvon 23-án volt a pozsonyi rabbifőiskola megnyitója. A megnyitó beszédet Schreiber Akiba főrabbi tartotta. Ebből az alkalomból megható és meleg szavakban adózott a lublini világjesiva megalapítója: R. Méir Scnapira főrabbi emlékének.

SZENTFÖLDI NARANCS CSEHSZLOVÁKIÁBAN. Prágából jelentik: A csehszlovák kormány teljesen szabaddá tette a palesztinai naracs behozatalát. Eddig csak kompenzáció útján volt megengedve. Az új rendelettel a palesztinai naracsbehozatal fellendülését remélik az országban.

ZSIDÓ STATISZTIKA A legújabb statisztikai kimutatás szerint Ruszinszkóban 725 357 lakos között 91.255 egyén zsidó, vagyis a lakosok 12,8 %-a. VISZÁLY SZOBRÁNCON. A hitközség rabbiválasztás előtt áll, melyre Würzberger rabbit a tudós irsavaí dájont jelölték. A jelölés ellen *chazoko*-jog alapján a régi rabbi családtagjai vétőt emeltek a pozsonyi orth. központi irodánál.

Schreiber Dávid (Boryslaw):

„Terjesszétek a Tóratudást...”

A budapesti orthodoxia valóságos Tóráünnepévé lett az az alkalom, hogy Schreiber Dávid az „Országos Bikur Chólim” egyesület zsinagógája vezetőségének felkérésére szombat délután d'rosót mondott. A kiváló baal darson eleget tett a kérésnek, mert — mint beszédében megemlítette — nagy őse, a *Chasam Szajfer* végrendeletileg előírta: *aszü kibücs v'ribücs la-tajro* „az erre alkalmas gyülekezetben mértékben terjesszék a Tóratudást.” A d'rosó hírére rendkívül nagy közönség gyülekezett a Dessewffy-uccai templomban, a női karzat is tömve volt. Feszülten figyelő közönség előtt kezdte a szónok másfélórásig tartó előadását. A figyelem egy percig sem lankadt s a feszült várakozás a legteljesebb mértékben kielégülést nyert. Minden mondat tanulságos, tartalmas, elmemozgató volt. A nyelvezet a tárgy természetéhez mérten, hol úgy folyt, mint a hegyekből rohanó kristályos patak, hol egy méltóságosan hömpölygő folyamhoz hasonlított.

תפוחי זהב במשכיות כסף, דבר דבור על אפניו
„Arany alma ezüst tálcákon, olyan a megfélemlő módon előadott szó.” Ez a műremekszámba menő d'rosó, a charifüssz fűszerével élénkített szellemes magidüssz: az erkölcsi moralizálás magaslatán álló **מוסר** aranyalmát nyújtotta a legkiválóbb retorika s elragadó ékesszólás tálcáin. Nem csoda, hogy az előadásnak mélyeséges s elragadtatást kiváltó hatása volt. Lebilincselte a hallgatókat, amely színültig megtöltötte a templomot. Oly érdekesen, oly szellemesen, élénken és tartalmasan beszélt a szónok, hogy egyáltalában nem érezték a negyedórának elmúlását. A nagy beszédből hallomás után egynéhány vázlatos, halvány gondolattörödéket közlünk.

וירא אליו ד' ויאמר אל תרד מצרימה שכן בארץ אשר אמר אלהך

„Az Örökkévaló megjelent Jiczchoknál s mondá neki, ne menj Egyiptomba, lakozzál az országban, amelyet én kijelölök neked.” A Ramban egyik mély megállapítása hogy az ősök története nemcsak visszatükrözöje az utódok sorsának, hanem útmutatójuk minden kérdésben. „Lakozzál az országban” ez szentföldi kérdésre utal. Pártpolitikán felülemelkedve meg kell állapítani, hogy Szentföld benépesítése, szent, vallásos kötelesség, amint a midras megjegyzi: „s'chajm boérecz — aszü s'chüno boé-

recz” tegyétek lakhatóvá az országot. De a midras a „letelepedés” (s'chajm) megelőlésén azt is érti „sakén esz has'chino boérecz”: készítsd elő a s'chino letelepedését az országban”, ami csak a Tóra törvényeinek a Szentföldön való teljes érvényrejtésétől remélhető, mert csak akkor következhetik be az I'teni dicsőség megnyilatkozása az ősök és a próféták szent rögén. Tehát: nem a profán **Palesztinának**, hanem a szent **Erecz Jiszroél**nak szól a mi végtelen szeretetünk...

Szociális tevékenység s vallásosság egybeolvad a mi tanaink értelmében. A kimondott vallási s a szociális törvényeknek együtt kell haladni. Az egyiknek gyakorlása nem lehet ürügy a másik alól való felmentésre. Sokan azt mondják: „én megtartom a szombatot, de jótékony-ságot nem gyakorlok”. A vallástalanok felfogása viszont: „én nem tartom meg a szombatot, de azért jótékony-ságot gyakorlok.” Mindkét felfogás helytelen. S hogy a szombatszégés által gyakorolt jótékony-ság semmis, arra klasszikus példázatot találunk a szombati törvények felrakozó **Sabosz** traktátus első misnájában. A misna tárgyalja a szombati hordás szabályait s csodálatosképen a köv. példával szemlélteti: **משם כנהיב את ידו לחיץ ונתן לתוך דוד של עני כנהיב הייב**. „Ha az ember a lakásból az utcán álló szegénynek a kezébe ad, az adományozó bünös.” Már most az a kérdés: miért volt a misnának a szombati hordástilalom szemléltetéséhez ezen példázatra szüksége? A misnában azonban igen böles, mély tanulság rejlik! Mindjárt a szombati szabványok legelején hangoztatja a vallásilag könnyű fajsúlyú telé a misna: még ha jótékony-ságot is gyakorolsz azáltal, hogy megszeged a szent saboszt, az sem ér semmit, azzal sem enyhítetted a bünödöt, **כנהיב הייב**, akkor is ugyanoly bünös vagy...

A hetiszidra tanúsága szerint Ábrahám patriaroha „megőrizte a Tóra örözetére elrendelt óvintézkedéseket”: **וישמור משמרתו**. Ezekre mindenkinek szüksége van. Senki sem mondhatja, hogy az ő tudása, fegyelmzett-sége megóvja őt a bünőtől. Az egyszerű embert nyíltan támadja meg a vétkezés indulata, de még a legvallásosabb sem mentesül tőle. A Baal Sém mély mondanása értelmében:

קדשי קדשים שחיטתו כצמח

„A legszentebbnek levágatása északon, elrejtett helyen (czofajn = czofün) történik”, ami azt jelenti, hogy a legvallásosabbat a bünös indulat, a „jéczer horá” ott fogja meg, ahol senkisémet látja.

„A nagy gyülekezet emberei imádkoztak a bünös indulat megszüntetéséért, amire úgy látták, hogy a szentek szentélyéből lángként esapott ki” — mondják bölcseink. De mit keres a bünös indulat a szentek szentélyében? Ezzel tehát azt jelképezték a bölcsek, hogy a bün lángja még a szentek szentélyében is loboghat.

A vallásunknak büneleni óvintézkedéseit megnyilatkoznak a mi család-tisztasági törvényeinkben. E tekintetben különös álszemérem mutatkozik, ami igen helytelen! A családi tisztasági törvények megtartásáról állandóan kell beszélni a szószerűkről. Mert e tekintetben megdöbbentő a tudatlanság. Elfőrdül Lengyelországban, hogy a férfiak rendszeresen használják a rituális fürdőket az asszonyok nem. Magyarországon sok helyütt pedig valószínűleg sem a férfiak, sem az asszonyok. (Derültség.)

A talmud elbeszélése szerint (Sabosz 13) egy vallásos, tóratudós ember fiatalon halt el. Elkeseredett özvegye elment a bészhamidrosokba s kérdezte a tudósoktól:

— Áll a Tórában: „ki hü chajechó v'ajrech jomecho — a Tóra a te életed és napiaidnak meghosszabbítója.” Hol van a Tórának életmeghosszabbító hatása, amikor az én férjem oly fiatalon elhunyt?

Nem tudtak neki felelni. Egyszer aztán — folytatja a gemóra — Eljohü próféta meglátogatta, akinek ismét előadta az egész szomorú történetét. Eljohü kérdezte tőle: belső családi életében milyen volt a férjed? Az asszony feleletéből kiderült, hogy nem volt százszázalékosan tekintettel a bölcsek ilyenmü előírására. Erre Eljohü azt mondotta: „Áldott legyen I'ten, aki őt magához szólította...”

Első forrásból kaphat ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót menórát, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél,

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak. Budapest, VII., Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

OKOS ember,
aki **FRUTTI**-t eszik
GYÁRTJA:
Stühmer Frigyes R. T.

Felmerül a kérdés: miért nem tudott senki sem válaszolni az asszonyoknak csak Élijohú? A helyzet azonban a következő. A talmudban (Sabosz 64:) és másutt viták vannak: vajjon milyen bibliai versekből vonhatók le a nid-ra vonatkozó rituális fiúrdési szabványok. A viták miatt senki sem tudott precíz feleletet adni. Tény azonban, hogy mindez színáji hagyomány, amelyet Pinchosz pap hallott Majse rabbenü szájából és így tehát Élijohú (Élijohú = Pinchosz) joggal hirdethette: a hagyomány figyelmen kívül hagyása okozta az egyébként érnyes férfiu korai halálát. Viszont a családi rituális tisztaság megőrzése jelenti a hosszú, boldog életet.

A zsidóság kiválasztásának előzménye a hetiszidra szerint:

... עקב אשר שמע אברהם בקוּלוּ.
„Azért, mert Avrohom hallgatott szavamra... (Ehez Rasi hozzáfűzi: „Amikor próbára tettem.”) Ezután folytatja a bibliai vers:

וישמור משמרתו מצותי הקוּחוּ וחוּרוּ
... megőrizte óvintézkedéseimet, parancsolataimat, törvényeimet és tanításaimat.” (Ehez hozzáfűzik a bölcsek, hogy a patriarcha megtartotta az összes tórai és rabbinikus előírásokat: még az „érüv tavsilin” szabályát is) Ezek után felmerül a kérdés: mi a logikai összefüggés abban, hogy azért választotta ki a Mindenható az ő népet, mert Avrohom ősapja „hallgatott szavára, amikor próbára tette” (hogy fiát feláldozza) és „mert megtartotta a többi előírásokat, még az érüv-ét is”? De magyarázatra szorul maga az Akédo bibliai fejezete is ahol a szent szöveg így hangzik: קח קה „vedd kérélek, egyetlen fiadat.” A kifejezés szokatlansága Rasi szerint azt akarja kifejezni:

אין נח אלא לשון בקשה.
אמר ליה בנקשה ממך עמיד לי בוי הנסיון שלא יאמרו הראשונות לא הוּוּ בהן ממש
„Kérélek arra — szót I'ten Avrohomhoz — álljad meg ezt a megpróbáltatást, hogy ne mondják, az előbbi kilenc megpróbáltatás nem volt semmi.” Hát logika az, hogy ha valaki tíz közül kilenc esetben kiállta a próbát, hogy az semmi-

nek sem számítódjék? S viszont megfordítva is kérdezzük: Miért számított Avrohomnak oly nagy érdemek, hogy kiállta a megpróbáltatásokat, hiszen I'ten akaratára ellen amúgy sem tehetett semmit, sőt: más sem tudott volna másként cselekedni?

A kérdéseket egybevetve azonban, megkapjuk a feleletet. Egy talmudi tétel szerint: Magánoltárokon („bomasz jochid”) nem lehetett csak önkéntes áldozatot bemutatni, kötelező áldozatot azonban nem. Így tehát az Akédo (Jiczchok feláldoztatása) csak akkor lehetett méltó áldozat, ha az nem kényszerből, hanem Avrohom nagy I'tenszeretetéséből folyó önszántából történt. De, ha ezt csak „parancsra” teljesíténé, akkor azt mondanák hogy a többi 9 is csak parancsra történt, mely esetben nem számíthatódnék érdemek, hiszen amúgy sem állt volna módjában másként cselekedni. Mivel azonban a tízediket az idézett talmudi tétel értelmében feltétlenül önkéntes áldozatként volt kész hozni: ez az utolsó megpróbáltatás besugározza az előbbi kilencet és bizonyosságot tesz arról, hogy a mi ősiünk azoknál is I'ten iránti szeretetből cselekedett.

Most már megértjük a hetiszakasznuk szavát is: kiválasztottam népemet, ékeve aser somá Avrohom b'kajli — mert Avrohom hallgatott a szavamra... „Ehez hozzáfűzi Rasi: amikor próbára tettem” (vagyis amikor kértem őt: „kach no”, hogy önkéntesen vállalja a megpróbáltatást). S bizonyítéka annak hogy valóban nem kényszeredetten, parancsként volt kész az I'teni szózatnak eleget tenni, hiszen: „vajismajr mismarti... az összes tórai — és még a legkisebb rabbinikus szabványokat is — megőrizte, jól-lehet, hogy akkor — a Tóra kinyilatkoztatása előtt — még nem volt kötelező.

Ilyen elvek megtartásával és gyakorlatba való átvitelével leszünk képesek méltóan Avrohom ösatyánkhoz, megállni a mai nagy megpróbáltatásokban, s reánk is vonatkoztatható majd az avrohomi igazság: ki lett választva, mert „hallgatott szavamra megőrizte az emberi s I'teni törvényeket.”

Házasulandók és barmicvók figyelmebe ajánljuk WEISZ PÉTER szövedéjét, ahol taliszok gyári árban kaphatók. Budapest, VII., Dob-utca 40. Taliszok mosása és fehéritése. Telefon: 43-8-50.

Házam eladása folytán

költözököség sirkóráktárból minden elfogadható árért árusítok. **Még viszont eladóknak is!**
Löwy J. Buda, II., Fő-utca 88. szám.
Pálffy tér mellett. Telefon: 51-5-81.

Zsidó-vita a lengyel parlamentben

A lengyel szejm kéthónapos szünet után az elmúlt héten kezdte meg újra ülését. Már az első napon szönyegre került a zsidókérdés, amelyet a lengyel antiszemita nemzeti szocialista párt vezetője Rybarski tanár vetett fel. A szónok megállapította, hogy ebben a súlyos válságokkal telt időben a zsidóknak mindinkább jobban megy a soruk, mint a keresztényeknek. A lengyel intelligencia a városokban el van nyomva, mert a zsidók Lengyelországban operációs bázist teremtenek maguknak nemzetközi manővereikhez. Rybarski követelte, hogy a zsidókat taszítsák ki kereskedelmi és ipari pozícióikból és azzal fejezte be beszédét, hogy Lengyelország nem adhat menedéket német zsidó menekülteknek.

Az ellenzéki parasztpárt vezetője, Rug képviselő kijelentette, hogy a legnagyobb erkölctelenség a keresztény szegénységet a zsidó szegénység ellen izgatni. Ami Németországban a zsidókkal szemben történt — mondotta — az merénylet az egész emberiség ellen. Mindazonáltal ő is csatlakozik ahoz, hogy Lengyelország nem lehet az a tenger, amely minden zsidó emigrációt felszívhat.

Dr. Thon, a zsidó parlamenti klub tagja válaszolt ezután Rybarski és Rug felszólalásaira. Impozáns beszédében, fényes dialektikával utasította vissza a felszólalók zsidóellenes támadásait és rámutatott a lengyel zsidóság végtelen nyomorára. A zsidó képviselő köszönetet mondott a kormánynak, hogy az elnyomott német zsidóságot befogadja: „Büszke vagyok rá — mondotta — hogy olyan államhoz tartozom, amely a barbarizmus és civilizáció történelmi harcában, a civilizáció oldala mellett áll. Mi nem félünk sem a kis, sem a nagy Hitlerektől. Mi zsidók, a történelem legrégibb népe vagyunk és át fogjuk élni a jelenlegi viharokat is és dolgozni fogunk még akkor is az emberiség eszméiért, mikor a hitlerizmusnak már nyoma sem lesz a földön.

Niedzialkowski kormányparti képviselő óva intette a lengyel nemzeti szociálistákat a tömegek izgatásától, mert a felizgatott tömeg rombolása nem fog megállani a zsidó üzleteknél.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek állandóan raktáron.
Budapest, Dob utca 27
(Skrek-ház) Lift.

A Hitler-világból

Német zsidók Törökországban (?) - Hitlerista intézkedés Bécsben - Préda az emberélet - Gangster tempók - A ceyloni feketék Németország ellen - Amikor a miniszter kénytelen az árja-paragrafust feljüggeszteni

A Havas-ügynökség jelentése szerint az angol zsidó telepítő társaság (I. C. A.) és a török kormány között tárgyalások folynak százezer németországi zsidó letelepítésére. A híradás magán viseli a fantasztikumot, hisz a mostani Törökországban lakó zsidók közül is számosan szeretnék az országot elhagyni.

Bécsi jelentések szerint az Ufa mozgó vállalatnál, amelynek anyaintézte Berlinben van felmondtak az összes zsidó alkalmazottaknak.

Mainzban minden zsidó üzlet előtt még most is állanak a rohamosztások és mindenkit lefotografálnak, aki a boltba megy. Egy öreg munkás tiltakozott ellene. Erre a fiatal rohamosztágot gummitojtával kétszer rávert, mire az ember összeesett. Arra ment egy Kiefer nevű fiatalabb munkás, aki azt mondotta: „Hagyjátok az öreg embert.” Erre odaugrott hozzá egy különítményes, bemártotta háromszor oldalfegyveret a hasába, amire a munkás rögtön meghalt. A gyilkost a törvényszék elé állították, 15 hónapra ítélték. De mindjárt kegyelmet is kapott és szabadlábra helyezték.

A francia megszállás alatt levő területen megjelenő újságok szerint a hitleristák idősebb zsidó embereket, közöttük 60—70 éveseket is elfognak, a kaszárnyákba hurcolják őket, ott megkínózzák, de közben követeket küldenek kétségbeesett családjaikhoz és felajánlják, hogy kellő váltságdíjért, a titkos államrendőrség alapjára fizetendő díjért, szabadon bocsátják a szerencsétleneket. A váltságdíj egészen progresszív alapon van meg szabva: a szegénynél 1000 márkával megelégszenek, a gazdagtól 20.000 márkát is elkérnek.

Az indiai Ceylon város tanácsa elhatározta, hogy nem engedi meg a német árúknak behozatalát a szigetre. Legutóbb egy hadihajó kikötését is megakadályozták. A szigeten lakó feketék (mórok, malájok) ugyanis bosszút akartak állni azért, mert a német kormány megtiltotta a né-

met-néger házasságokat. Pedig a német lapokban olvasható volt az is, hogy hivatalos helyen arra intették a rohamosztásokat, hogy a németek oldalán a világháborúban harcolt négereket kímeljék. A négernek azonban nem tudják elfelejtetni, hogy az árja fajelmélet alsóbb-rangúnak tartja a fekete fajt és azért meg akarják torolni a rajtuk esett sérelmet. A négereknek már akadt pártfogójuk, de mit csináljanak a németországi zsidók? Az ő megszégyenítésüket ki torolja meg?

Berlini jelentés szerint a porosz közoktatásügyi miniszter, aki a porosz egyetemekről a legnevesebb tudósokat is az árja-paragrafus alkalmazásával eltávolította, Mittwoch Jenő egyetemi tanárt visszahívta hivatalába. Mittwoch tanár, a „Keleti szeminarium” igazgatója ugyanis az egyetlen, aki az abessziniai nyelvet, az u. n. etiopiai nyelvet tanítani képes. A miniszter tehát ez esetben kénytelen volt az árjaparagrafust feljüggeszteni.

A palesztinai zavargások után

Telavivből jelentik: A palesztinai zavargásokat elfojtották az arab Exekutive beszüntette az általános sztrájkot s a demonstrációkat, a bőséges eső lehűtötte a kedélyeket, a zsidó építők folytatják grandiózus műveiket, szorgos munka folyik, naponta százszámra jönnek az új, Jégális bevándorlók, minden folyik a régi mederben, mintha néhány nappal előbb semmisen történt volna.

Felelős körökben azonban újból felvetik a kérdést: Mi volt a zavargások célja? Mi lesz a zavargások következménye?

Ha figyelembe vesszük, hogy a legutóbbi zavargások alkalmával egyetlen zsidót sem ért bántódás, s az arab bojkott s sztrájk ellenére a Jaffa-környéki arabparasztkok zavartalanul hordták be zöldségüket Tel-Aviv piacára, sőt Jeru-

zsálemben és Haifában a sztrájk tartama alatt az arab notabilitások s ifjúság feltűnően barátkoztak a zsidókkal, úgy kétségtelen, hogy az arab zavargások ezáltal nem a zsidók, hanem az angolok ellen irányultak.

Benzion Katz, palesztinai héber író „Hol van a titkos kéz?” címen több cikket írt, melyben azt igyekszik bizonyítani, hogy az Arlosoroff-gyilkosát titkos kezek készítették elő. Arab lapok is titkos kezekről írnak. A zavargásokban elcsétt arabok temetésén, az áldozatok feleségei rátámadtak az effendikre és azt kiáltották feljűk: „Le az effendikkre! Ők a mi férjeink gyilkosai! Mert azt mondták, hogy a rendőrség nem fogja bántani a demonstrálókat.”

Ebből következik, hogy a zavargásoknak olyan beállítása, mintha ez a zsidó bevándorlás s zsidó földvásárlás elleni tiltakozás volna, tendenciózus beállítás volt, hogy ezáltal a zsidó bevándorlás elleni angol politika igazolást nyerjen a Népszövetség előtt.

Következményei pedig egyelőre beláthatatlanok. Annyi bizonyos, hogy Anglia igyekezni fog a zsidó bevándorlást az arab zavargásokra való hivatkozással még jobban korlátozni.

Lelkipásztorkodás és bálozás

Egy szlovenszkoí neolog rabbi megjelent a nőegylet által rendezett bálon, ami a bálon résztvevő fél-orthodoxokat nagyon megbotránkoztatta. Szóltak is a hitközségi elnökek, aki azonban a következő anekdotával válaszolt:

— Egy vagyonos falusi zsidó, magánál tartott egy bőchert gyermekei nevelésére. Nagyon meg volt elégedve, mert a gyermekek szép előmenetelt tanúsítottak. Egyszer azonban bejön s azt látja, hogy a bőcher taliszban és t'filinben nevetgél a szomszédos család egy tagjával. Erre rögtön eltávolította a házból. Amikor aztán megkérdezte a szomszédját, jól cselekedett-e, azt felelte: „Egyáltalában nem, hiszen ez csak azt mutatja, hogy akkor is *davenol*, amikor szórakozni akar.” Ilyen a mi esetünk is, a mi doktorunk akkor is lelkipásztorkodik, amikor bálozik...

Egy epés neolog erre azt felelte:

— Félek, hogy megfordítva van, amikor lelkipásztorkodik, akkor is bálozik...

WEISZ MÓR Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben
Orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob utca 22. — Telefon: 4-3-65.
Keksz, levestészta és ostyaárúk. Diabetikusok részére „levagó”-kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.

A megtérés sohasem késő

Ebeszés az 50-es évekből, Lehmann nyomán 2.

— Azt csak nem fogja eltagadni, hogy számos olyan hibáik voltak, melyeket mi szerencsésen leráztunk magunkról. Talán csak nem vitatja, hogy nézetkörük korlátolt és előítéletekkel teli volt, — mondá Wolfsohn.

— Viszont, — mondá Márkus buzgalommal, — mi sem rendelkezünk többé magasztos erényekkel, amelyenek: *bensőségteljes I'tenfélelmük, tiszta, széplőtlen családi életük volt.*

Wolfsohn válaszolni akart. De amikor éppen neje szemrehányó tekintetével találkozott, megszegyenülve elhallgatott.

Szerencsére a függöny ismét felgördült és látható lett még néhány derültebb kép, melyek vidám hangulatot teremtettek.

A rendezőknek nagy dicséretben volt részük, ezután a nagy szalonban kezdetét vette a tánc.

Egyik ablakmélyedésben báró Kronenfelz és Birger Bruno író egymással hangos csevegésben elmerülve állottak, midőn a táncszünet közben éppen frissítőket hordoztak körül.

— Nos kedves Birger — kérdé a báró, — hogy tetszik Önnek a mulatság?

— Egy valódi német, soha sem szereti a zsidókat, mindazonáltal szívesen issza borait...

Haha, — kacagott a báró, — én szintén így vagyok vele. De ilyen fenséges vendégség, ily kitünő program, ilyen gyönyörű zene, mégis elfelejtetik velem azon áldozatot, hogy „zsidókkal” érintkezem. Különben árja éneket is fogunk még hallani, *signora Grácia* fog énekelni.

— Hagymaszag érzik meg rajta — mondá az író, Heine szavaival.

— Hogy érti ezt? — kérdé a báró.

— Ez az „árja énekesnő” — felelé Birger, „ez a büszke olasz nő” *signora Grácia Finaca*, eredetileg *Greschen Pinkus* névre hallgatott és leánya a straelnói zsinagóga kántorának, az érdemes Löwi Pinkusnak, a poseni hercegségből.

— Mit nem mond? Hiszen Ön mindent tud! És Armand Isserlohn?

— Előbb Áron Isserls-nek hívták, s ezek a zsidók — oly alávalók, hogy saját nemzetüket kigúnyolják!

— Nevetséges! igazán nevetséges.

Mindketten hirtelen elhallgattak, midőn éppen Wolfsohn lépett hozzájuk.

— Nos, uraim, hizeleghettek-e magamnak azzal, hogy Önöknek egy kellemes estét szereztem?

— Pompás, nagyszerű, — mondá a báró, — már régen nem vettem részt ilyen szép és válogatott társaságban.

— És Ön Birger úr?

— Teljesen osztom a báró úr nézetét; az Ön rajnai bora a legfelségesebb, melyet valaha ittam.

— Megengedem magamnak, — mondá Wolfsohn, — hogy Önnek ezen borból tizenkét üveggel lakására küldjek. Megelégedésemre fog szolgálni, hogy oly szellemes írónak, mint Ön, ki a „Helyi híreket” olyan pikantériával és szellemes könnyedséggel szerkeszti, egy kis örömet szerezhetek.

— Ha-ha — kacagott Birger. Maga ravasz, értem az összefüggést. Nos, majd meg lesz velem elégedve.

A „Haladás” folyóirat legközelebbi számában a Wolfsohn-estélyről kimerítő tudósítás jelent meg, mely Glogau és Márkus korlátolt nézeteit és maradi gondolkodását

kigúnyolta, ellenben Wolfsohn előítéletektől ment álláspontját az egekig magasztalta. Wolfsohn — így végzi a cikk — hitsorsosainak szociális egyenjogúsításán; a tulajdonképeni és valódi haladásáért példászerűen működik.

Péntek este

A Wolfsohn-palotához, mely a nagyhercegi főváros legszebb és legnépesebb utcáinak egyikében állott, egy gyönyörű és szépen gondozott kert is tartozott. A kert végén gyalogjáró van, mely egy mellékutcába vezet, Ebben az utcában van Ruhdorf Simon szerény kis háza.

Lépjünk be. Péntek este van, Ruhdorf és fia Naftóli még a templomban vannak. Ruhdorfné, ki betegsége folytán még gyöngékedik, a lakást ünnepiesen kidíszítette. Az asztalon hőfehér terítő; közepén virágváza, benne a legszebb virágok. Négyzetben négy ezüst gyertyatartó áll, elő gyertyákkal. A házigazda karosszéke előtt egy üveg bor, meg egy ezüst serleg van. A tányéron két fonott kalács, egy aranyozott szegélyű és kissé színehagyott bársonytakaróval fedve. Ruhdorfné leánykáival éppen befejezték az esti imát, midőn az ajtó kitarul és belép Ruhdorf, a fia és egy szegény lengyel zsidó, egy ajrach, — kit a jószívű házigazda a templomból hozott magával.

— Gut Schabbos, gut Schabbos — hangzik a kölcsönös üdvözlés, mire a leánykák futva igyekeznek atyjuk elé, hogy áldását elnyerjék. Lehajtják fejcskékiket, az atya áldólag terjeszti kezeit gyermekeire, a gondviselés kegyelmét kérve reájuk. Közben az anya szeméi könnyekkel telnek meg.

— Lea! — mondja Ruhdorf, — ne sírj, hiszen ma sabosz van!

— Kedves férjem — válaszolá a nő, — örömkönnyekek ezek, hiszen két hónap óta ma először nem örzöm az ágyat.

— Igaz! — mondá Ruhdorf. — Nem lehetünk I'tennek eléggé hálásak, hogy már itt tartunk. Minden egyébrez is segít majd a jó I'ten.

„Minden egyéb” alatt szegényes körülményeit értette: Szegények voltak és rokonuk: Wolfsohn állandóan üldözte őket.

Megkezdtek a szombat üdvözléséről szóló *solajm álechem*-éneket. Atyja énekét kíséri a fiú; a leánykák ezalatt, az egyik atyja jobb, a másik balkarjába fogódzva, kísérik a szobában föl s alá. Következik az „erényes nő” dicséretének dala, az *ésesz chájl*, melyben a bölcsék bölcse, Salamon király, a vallási szabványokat szigorúan betartó zsidónőt oly fenségesen magasztalja.

Asztalhoz ülnek. A házigazda megtölti az előtte levő serleget borral és mély áhitattal felkösönti a saboszt, *kidüst* mond. Ezután megmossák kezeiket, a barcheszra áldást mondanak és megkezdődik a péntekesti lakoma. Először zsidómódra készített pontyot esznek. Utána a házigazda a gyermekekkel *z'mirajst* énekel, háladalokat, amelyekben I'tent dicsőítjük, hogy Izráelnek a sabosz nyugalmát ajándékozta. Majd folytatják a vacsorát. Mialatt a háziasszony oszt, Ruhdorf az ajrachot, ki eddig szerényen és csendesen ült helyén megkérdezte:

— Hová való Ön, barátom?

— Egy Varsó melletti városkából.

— Varsó ugyebár meglehetősen nagyváros — kérdé a 6 éves kis *Chanele*.

— Igen — mondja a 13 éves Naftóli, — ott sok zsidó lakik.

— Egy millió — jegyzi meg az ajrach.

— Egy millió? — csodálkozik Naftóli, hiszen az lehetetlen. Varsó összlakossága csak 400.000!

— Nos, — erősíté a vendég — a 400.000 lakos között egy millió a zsidó.

Naftóli és Sára, az idősebb leány hangosan fölkacagott az idegen kijelentésére és Ruhdorf is csak nehezen bírt egy önkéntelen mosolyt elnyomni.

— Kedves barátom, — mondá szeliden az álmélkodó szegénynek. Egy millió az tízszer százezer; így tehát hat-százezer zsidóval többnek kellene lenni Varsóban, mint amennyi a zsidó és keresztény lakosainak száma együttvéve.

— Ezt nem tudtam, — mondá a vendég — abban a hiszemben voltam, hogy egy millió: meghatározatlanul sokat, nagyon sokat jelent...

A leves elfogyasztása után folytatják a z'mirajst éneklését. Még mielőtt a hús következne, a háziasszony, ki attól tartott, hogy vendégük zokon vehette gyermekeinek gúnyos kacagását, nyájasan kérdé tőle:

— Vannak még szülei?

— Van anyám és négy fiatalabb testvérem. Atyám kénytelen volt még évekkkel ezelőtt bennünket elhagyni.

A ragyogó csat...

Nehéz idők járnak Reb Zórach házára.

A hosszú tél elzárta a máramarosi havasokból a közlekedést. És a tavaly összegyűjtött eség elfogyott. Még nagyobb zavart okozott a családban, hogy hűszkeségük a szép, szende és jólnevelt Szórelé hozománya a mostoha viszonyok következtében elúszott.

Szórelé kiszemeltette lett Joszelenek, kit a rabbí is szeretett, vallásos érzülete, i'tenfélelme és nemes emberszeretete miatt. Joszelenek nem volt szabad tudni, hogy Szórelé annyira vagyontalan, ezért sietni kellett adománykérések útján visszaállítani az anyagi serpenyőjének állását.

Szórelé két bőher-fivére, Slajme és Feiwele, kik nővérüket önfeláldozóan szerették, vállalkoztak is arra, hogy az utak járhatósága beálltával leereszkednek a magas hegyekből, lerándulnak az alföldre és megszerzik Szórelének a boldogság eléréséhez szükséges összeget.

Az öreg Reb Zórach meleg elismeréssel beszélt a jó emberekről és megnevezte fiainak azokat a házakat, ahová őreá való hivatkozással, nem fogják tőlük megvonni a nagy *cedoko* nyújtását, hiszen a zsidónak gyönyörűsége, ha adhat. A gondos apa meghatározta, hogy melyik fia, melyik országgrést járja be. Az első léten még egymás mellett haladt a két fiú, edzve magukat a nagy útra. Még egyszer megbeszélték a követendő eljárást.

Slajme már két napja volt Sz. városban, mikor a templomban megismerkedett egy jómódú úrral, aki őt meghívta vendégszerető házába és örvendett, hogy az általa is nagyrabecsült Reb Zórach fiát megismerheti. A vacsoránál szóba került, hogy Reb Zórach milyen otthonosan volt segítségére nekik ügyes-bajos dolgainál.

Ezután a húst fogyasztották el, majd társalogtak meg rövid ideig, elénekelték a *sir hamaalojszt* és elmondták az asztali imát: *bencsoltak*. A leánykák szüleiknek jóéjszakai kívánva, pihenőre tértek. Naftóli azonban két talmudfoliánst hozott elő. Atyja még „tanulni” akar vele. A vendég engedélyt kér, hogy ő is velük „tanulhasson”, amibe szívesen beleegyeztek.

Bécsó traktátus volt az, melyet atya és fia együtt tanulmányoznak. Az *ajrach*, ha a számvetés művészetében nem is árult el valami jártasságot, annál tehetségesebb talmudtudósnak bizonyult. Szellemes kérdéseket intéz és könnyedén felel a hozzá intézett kérdésekre. Nemsokára eltértek az előttük fekvő anyagtól, mert a diskuzió kiterjedt a talmud többi részleteire is. Igaz, hogy csak az apa és a vendég vitatkoztak, de Naftóli mindent élénk figyelemmel kísért, és gondosan megmagyaráztatta magának azt, amit nem ért. (Folyt. köv.)

Slajme úgy érezte, hogy S.-éknél otthon van. Önérzete fokozódott, midőn egy szép vendégszobába vezették be, hol megvetették a tömött fehér párnákkal telt ágyat részére. Reggel korán kelt fel, hogy idejében imádkozhasson. Amikor öltözködésével elkészült, körülnézett a szobában. Sok apró csese-becse között különösen megtetszett neki egy fényes női öv-csat, melynek ragyogása lebillincselte Slajme egész valóját. Arra gondolt, milyen szép lenne nővére — egyszerű ruhában is — ezzel a csattal, pedig ez a csat itt nem is tölti be rendeltetését. Nem sok gondolkodás után zsebre tette a csattot, nem fogják észrevenni a csat hiányát, különösen pedig nem fognak óreá gyanakodni, hiszen őt itt szeretettel fogadták és vendéglélik.

S. úr benézett Slajmehoz és látta, hogy fel van öltözve. Saját szobájába kérette, hogy egymás mellett végezzék a *sachrisz*-imát. Slajme is elővette *taliszát* s *I'filinjét* és kezdte az előírt benedikciókat (b'rochokat) sorba elmondani. Már felvette a I'filint karjára és fejére, amikor egyszerre csak hirtelen megtorpant. Nem tudott tovább imádkozni. Tudvalevő, hogy a I'filin feltételének elhelyezése ideje alatt, semmit sem szabad mást tenni, időzni, annak egy megszakítás nélküli folyamatosan kell befejeződnie. Slajme vonaglik, sápadt lesz, fejét lehajtja, a gyötrelmem verejtéke kiül homlokán és néz maga elé, nézi S. urat, majd ismét a padozatot nézi — tehetetlenül.

S. úr nem érti a rendkívüli eset magyarázatát, mintegy megjedve hívja be

Tökéletes lesz alakja ha fűzőjét a ma már országosan elismert **Lipsitz Ignácné fűzőszalonjában** rendel meg. Minden munkáért felelősséget vállal. Meg nem felelés esetén újat készít. Rendeléshez csupán a derék, mell és csipő méret szükséges. **Sátorajjúhely, Rákóczi-u. 2.**

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Vajécze, Kislév 7
Gyertyagyújtás (Bpest) 3.50
kimenetele " 4.40

— SCHREIBER DÁVID UJABB HITSZÓNOKLATA. Mult heti frappirozó beszéde következtében a budapesti orth. saszevra vezetősége felkérte az illusztris szónokot, hogy a saszevra zsinagógájában (Orczy-templom) is szónokoljon. Amint értesülünk Schreiber ur a kérésnek eleget tesz s szombat délelőtt 11 órakor nagyszabású agadikus-halachikus drótsót tart.

— SZOMBATTARTÓK ÁLLÁSKÖZVETÍTŐ IRODÁJA Budapestén a Tiferesz Bachurim kebelében (Kazincy-utca 27) működik. Munkaadók jelentsék be az esetleges munkalkalmakat az egyesületnél. — Jelenleg több kelmefestő szakember nyerhet elhelyezést.

— AZ UJPESTI „KIS JESIVA”. Az ujpesti misznajosz-egyesület szijumot rendezett melyen számos vidéki is részt vett. Gestettner Imre, a R. Binjomin Berger kipróbált vezetése alatt megindult fejsza-k'tano elnöke, az egyesület elismerését és háláját tolmácsolta a Központi Irodának, öbudaí Freudiger Ábrahám budapesti elnöknek, valamint mindazoknak, akik az áldásos intézmény megalapítását támogatták.

— A LADAMÓCI RABBI Z. C. L. Sátoraljaujhelyről írják nekünk: Kedden temették a városunkban lakó Rabbi Előzör Amszell, nagy, impozáns részvét mellett. Heszpedot mondott fia az ujlaki rabbi, Dick újhelyi rabbi s az elhunytak bátyja: a zborói főrabbi. A gyászbeszéd a késő esti órákig tartottak. תנצ"ה

— SZIJUM PÁPÁN. Chesvon 26-án volt a megdicsőült R. S'müel Gottlieb főrabbi 5-ik Jahzeitja. Erre az alkalomra a T. B. befejezte Taanis traktátusát, nivós szijum-ünnepély keretében. Haberfeld Jakob főrabbi adta elő a „hadron”-t, divré tajrónt mondtak még: Wídder Salamon rabbi, Reichenberg Náthán hitszónok, Neumann Hugó T. B. elnök, Gottlieb Sándor alelnök, Grosz Dávid (Gyömöre).

— ANGOLELLENES TÜNTETÉS PALESZTINÁBAN ÉS VARSÓBAN. Londonból jelentik: Jeruzsálemi jelentések szerint Palesztina zsidó lakossága tömeggyűléseken tüntetett a palesztinai zsidó bevándorlás korlátozása miatt Anglia ellen. Az ügyet egyébként vasárnap szóba hozták a londoni zsidó képviselői bizottság ülésén is. — Varsóból jelentik: Anglia palesztinai magatartása miatt a varsói cionisták tüntetéseket rendeztek és bevették az itteni angol követség több ablakát.

— CSENDELET UNGVÁRON. Az ungvári klauz-ban a napokban nagy machlajko volt melybe sajnálatos módon a rendőrségnek is be kellett avatkozni.

— HALÁLESET. Kassáról jelentik: Hitközségünk nagy veszteségét jelenti R. S'müel Fränkel elhunyt. A nagy részvétellel lefolyt levájon Brach Saul főrabbi mondott heszpedot, utána az elhunyt legidősebb fia, továbbá az öccse: R. Don Fränkel (Tokaj) méltatták nagy erényeit. — „CION BÖLCSEI...” A berni törvényszék előtt megkezdődött a per, amelyet az ottani zsidó hitközség indított azok ellen, akik az antiszemita agitációban nagy szerepet játszó: „Cion bölcsei” című röpiratot terjesztették. A bíróság szakértő bizottságot rendelt ki az ügyben. A vádlottak azt kérték, hogy a bizottság elnöke árja legyen. A bíróság a kérelmet elutasította azzal az indoklással, hogy nem a faj, hanem a szakismeret a döntő.

— AGUDA ZENTÁN. A szefard orth. hitközségben megalakult az Aguda ifjúsági egyesület, köv. tisztikarral: Klein Lipót nagykereskedő díszelnök, Gelbstein Albert elnök, Id. Eisenstein Jenő alelnök, Kohn O. és Ifj. Eisenstein J. gondnokok, Friedmann H. jegyző, Eisenstein M. pénztáros, Bleier E. ellenőr, Gelbstein J. kulturreferens.

— TRAGIKUS ESET rendítette meg a köztisztletben álló Fischer-családot Budapestén. Fischer Andor 9 hónapi házasság után váratlanul elvesztette finom lelkületű hitvesét: Mirjamot. A fiatalasszony, aki mindössze 21 éves volt, kiváló erényei és tulajdonságai folytán közkezdveltségnek örvendett. A mélyen sujtott család iránt a fővárosi orthodoxia igaz részvéte nyilvánult meg. — תנצ"ה

— „DAF JAJMI”-SZIJUM SALGÓTARJÁNBAN. Szombat este tartotta a tarjáni T. B. K'szibajsz traktátus befejezése alkalmából daf jajmi-szijumját. Baumann Lajos T. B.-elnök megkapó üdvözlő beszéde után Schreiber J. S. egyleti rabbi tartott szellemes, tartalomdu szó-noklatot Majd Rosenberg Hüel kegyele-tes szavakkal emlékezett meg az oly váratlanul, fiatalon elhunyt lublini gaonról, akitől tudvalegőleg a daf jajmi (napon-kénti egy lap gemoro-tanulás) nemes eszméje világhódító útjára kiindult. Szónok felhívta az ifjúságot a „daf jajmi” intenzív tanulására, mellyel egyben a megdicsőült gaon szellemét megörökít-jük. Hatásosan beszélt még Zuckerman Izidor és Grosz Adolf. A mindvégig magas színvonalú ünnepélyt Sonnen-schein Géza és Baumann Herman rendezték.

Pakson Spitzer Testvérek cég neve
alatt 56 éve fennálló
fűszer és rövidáru üzlet,
mely nagyban és kicsinyben működik,
teljes berendezéssel, líftfelszerelés-
sel, szép raktárakkal ellátva, 5 szobás
lakással a Fő-téren, 1934 február hó
1-ére bérbeadandó. Bővebbet Spitzer
Illésnél, Győr, Gyár uca.
Szombattartó előnyben.

KOHN DEZSŐ
„UNIVERSAL”
KÖNYVKÖTÉSZE
BUDAPEST, KIRÁLY U 32.

KOLLER, MŰSZAKI IRODA
CSILLÁRGYÁR
VILLAMOS ÉS GÁZBEREN-
DEZÉSEK, FÉMÁRUGYÁR-
TÁS, VILLAMOS MOTOROK
ÉS VENTILLÁTOROK.
VÉTEL, ELADÁS ÉS CSERE
ÁTALAKÍTÁSOK.
BUDAPEST, VIII., DOBÓZI-U. 16. TEL. 31-3-37.

Galantán közel az állomás-
hoz ujonnan, ele-
gánsan berende-
zett, szigoruan
orth kóser vendéglő
Jó, izletes házikoszt. Utasoknak nagy
árendemény. Lakodalmak at
le golcsóbban vállalok!
EHRENWALD LIPÓT.
vendéglős, és bornagykereskedő

Divatos, izléses **paróká**k hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

A huszti rabbiválasztás

Egy jelölt sem nyerte el a szükséges szavazatmennyiséget

— A SZENCI ORTH. HITKÖZSÉG új vezetősége: Ehrenfeld Imre elnök, Breznitz Miksa alelnök, Blau Sándor pénztáros. Képviselőtestület: Pápa Zs., Linkenberg J., Bonyhádi E., Dukesz D.

— SZARVASRÓL jelentik: A napokban elhunyt Rosenberg Gyuláné, az orth. hitközség alelnökének derék hitvese. A megboldogult vallásos érzését s jószívűségét Meisels főrabbi után Rosenberg Sámuel: az elhunyt apósa; bátyja és sógorai méltatták. A fiatalon elhunyt, erőnyekben gazdag, kiváló zsidónó vég-tisztességén részt vett az egész város, felekezeti különbség nélkül. — תנצ"ה

— BEKÜLDÖTT HIREK. Vácon vasárnap Lóvi Mirjam, a Bécsben végzett Bész Jakob-tanítónő Érsekújvárról, a hitk. tanácsteremben egybegyűlt vallásos hölgyközönség előtt ovációval fogadott, érdekes előadásban vázolta a „Bész Jakob” célkitűzéseit és fejtegette az ort. leánynevelés problémáját. — A pápai „Tiferesz Bachurim” egyhangulag a köv. vezetőséget választotta: Neumann Hugó elnök, Gottlieb Sándor alelnök, Sternberg Márton titkár; Frieber Jenő, Reisz Dezső templomatyák, Hoffmann Benő ellenőr, Reisz Ernő pénztáros, Alt-mann Tibor könyvtáros. Választm. Hoffmann I., Frieber H., Herc E., Tauszig K., Schreiber K., Meisner H., Schiller S., Bachrach Gy. — Az edelényi T. B. új tisztikara: Bogler, Dezső elnök, Salamonovits Herman alelnök, Szoffer H. pénztáros, Salamonovics E. gondnok, Ehrlich A. titkár.

**Megnyílt orth. kóser étkező a Garay-
utca 44. szám alatt. Olcsó menürend-
szer. Ebédet házhoz is szállítok.
ÖZV. SALAMONNÉ.**

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)
Gross J. József főrabbi leányát Non-kát Budáról, eljegyezte Gottdiener Jenő, Gottdiener Salamon hitk. elnök fia, Haj-dúmánásról.

Kecskeméti Anna Budapest és Kö-migsberg Ignác Kiskúnhalas, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Fischer Lea Guta, Richter Emil Wien, jegyesek.

Lorber Rózsika és Öhlbaum Jenő Püspökladány, jegyesek.

Teitelbaum Linuskát Erdőbénye, elje-gyezte Lebovits Lipót, Budapest.

Berger Rózsika Sárvár, Kritzler Iz-ráel Soltvadkert, jegyesek.

Herzog József H. Verbórol és Kohn Alice, Kohn Rafael érsekújvári hitk. el-nök leánya, vasárnap, november 26-án tartják esküvőjüket Galantán.

Gestetter Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerterez-de-tag. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, briliáns-
áruk alkalmi áron való megbízható beszer-zési forrása. Kívánatra választékot küld.

(Saját tudósítónktól.) Duschinsky huszti főrabbinak a szentföldi ortho-doxia gaonjává való választása kö-vetkeztében szükségessé vált a meg-ürült főrabbiállás betöltése. A hitköz-ségi előjáróság a kérdést nem akarta halasztani sem hitközségi politiká-ból, sem rosszul értelmezett takaré-kosságból, hanem abból indult ki, hogy olyan különböző összetételű hit-községnek, amilyen a huszti, szüksége van egy irányító kézre és céltudatos akaiatra. Amikor köztudomásúvá lett a főrabbi-választás időszerezése, meg-indultak a kombinációk. A hitközség chósizid részének jelöltje: Teitelbaum Joél, a sok ezernyi hívei körében Reb Jajlis néven ismert nagykarolyi fő-rabbi. A hitközség igen tekintélyes része Rabbi Jechezkel Jakajv Grün-wald volt bánffihunyadi főrabbi nevét tűzte ki zászlajára, aki magyar állam-polgársága miatt kényszerülve volt otthagyni állását és akit azután a pápai „Adasz Jiszroel” megválasz-tott főrabbiának; fia az elhunyt meg-dicsőült huszti gaonnak Rabbi Majse-nak, az Ariugasz Habajsem nagy-nevű szerzőjének. Mikor az utóbbi meghalt, fiát R. Avrohom Jajszejot választották meg utódjának, de ő később ungvári főrabbi lett és korán el-hunyt. Ennek a fia R. Jajsia, most ungvári rabbi, ugyancsak igényt tart a huszti rabbiságra. Onéki is igen te-kintélyes tábora akadt.

Mind a három párt igen lelkesedő, nagy vehemenciával indult neki a küz-delemnek, megkezdődött a plakátharc, de mind a három párt dicséretére le-gyen mondvá, a választási mérkőzés hangja igen mérsékelt és a jelöltek ki-tünő voltához méltó volt. A három je-lölt nem egyforma eséllyel indult a harcba. Félhivatalosan azt a hírt kol-portálták, hogy a kormány nem adja meg a működési engedélyt csak cseh-

Keller Simon (Chust) szlovák állampolgárnak. Vajjon, hogy mennyire igaz ez, azt természetesen nem lehet pontosan tudni, de tény az, hogy ez a szempont akadályozza meg a jeles eperjesi főrabbi R. Chajim Lau ügyének elintézését, mert lengyel állampolgár. Ez a körülmény rendkí-vül legyöntötte az itt nagy népszere-rűségnek örvendő pápai rabbi kilátá-sait, sokan hívei közül átmentek uno-kaöccse taborába, hogy gyengítsék a harmadik tábornot, amely megdönthe-tetlen ércfalként áll jelöltje mögött. Tekintettel arra, hogy az alapszabá-lyok értelmében a főrabbi-választásnál csak az tekinthető megválasztottnak, akire a szavazatra jogosult tagoknak 75 százaléka esik, előre is látható volt, hogy az első választás eredmény-telen lesz.

Vasárnap, november 19-én ilyen auspiciumok mellett kezdődött a sza-vazás. Összesen leszavazott 488 hit-községi tag. Teitelbaum főrabbi ka-pott 192 szavazatot, Grünwald ungvári rabbira 171 szavazott, a többi 125 szavazat Grünwald pápai A. J. főrab-bira esett. Egy jelölt sem kapta meg tehát a 75 százalékot, ami egy újabb választás elrendelését vonja maga után. Az alapszabályok értelmében en-nél a választásnál nem az összes sza-vazatra jogosult tagok 75 százaléka, hanem csupán a leadott szavazatok 75 százaléka dönti el a főrabbi kér-dést. Ilyen körülmények között a dön-tés a közelebbi választásnál sem kö-vetkeztetik be, mert ez csak akkor volna lehetséges, ha a pápai főrabbi összes hívei a chósizid listára szava-znának, ami nem valószínű. Az sem valószínű, hogy a pápai rabbi hívei en block csatlakoznának az ungvári listához. Ez a kuszált helyzet azonban világosan mutatja a kivezető utat: meg kell egyezni békésen.

Szombattartó cég Eredeti angol szövetek
Kazár Nándor posztóruháza, Budapest, Király-u. 34. (Kazár-u. sarokház.)
Eredeti angol szövetek
Kazár Nándor posztóruháza, Budapest, Király-u. 34. (Kazár-u. sarokház.)

„ÉS IZRÁEL GYERMEKEI
ETTEK A MANNÁT”
Minden zsidó háziasszony a kávéhoz csak
cukorát használjon, amely két orth. rabbi-
ság hechserevel van ellátva. Gyártja:
„MANNA”
FODOR JAKAB ÉS TSA,
BUDAPEST, X. MAGLÓDI-UT 17.
Kapható minden fűszerüzletben.

הגנו באנו לכרך מעומקי לבנו את חברינו הנחמד הכי החתן המרים בחיינו ד"ר רענן חריף ובקי מוכח וכו' כשי"ת מריה אשר אנשול שמואל נ"י מק"ק מאקעווע יצ"יא נבאי דחברה מונות דיישיכטנו הרמה בכרכת מולא מנא ונדאי יאה לרגלי התארושותו עם בת הרבני הנודי מריה אהרן ראזענפעלד נ"י מכסר מ"ששאנאד יאה רעוא שירי" קשר אמיץ חזק ותורה וגדולה יחדיו נצמדים כחמץ לבנך ולבב המברכים. בשם חברה נחורים דק"ק מעואקאוואטשהאן יצ"יא ישראל משה שאלמאן אברהם צבי ריזל מאיר משה שטימצער

Szimchasz Tajró jesivanap Budapesten II.

Buda-ujlak: templomkörzet: Deutsch Lázár, Schwartz Sámuel, Tauber Vilmos 5—5, Ács Mihály 3, Herczog Mór, Markovits N. 2—2, Friedmann Frigyes, Goldberger Frigyes, Goldberger Lotti, Grosz Vilmos, Kurcz Mór, Mautner N., Schwartz József, Sebők N., Schiffer N., Ungár N. (Vác), Weisz Sámuel, Weisz Mór 1—1. **Összesen: 34 P.**

Tórász Chedesz Imaház: Grosz Ernő 10, dr. Kronovitz Béla, Büchler Andor, Weisz Adolf 2—2, Braun Izráel rabbi, Weisz Jakab, Binét Manó, Pollák Jakab, dr. Klopfer Ferenc, Klopfer Manó, Bienenstock Mihály, Grosz Miklós, Grosz Endre, Binét Jónás 1—1, Lampel, Rubinstein, Greiner Miksa, Rosenfeld Bernát, Pollák Gyula, Noé Ignátz, Jellinek Gyula 0.50—0.50. **Összesen: 29.50 P.**

Városmajor ucca 62—66: Mayer Ignác 11, Binetter 10, Szönyi Sándor, Porjesz 5—5, Fischer, Grosz Miksa 3—3, Lusztig Lajos, Löffler Henrik, Löwy Mór, Popper 2—2, ifj. Löffler, dr. Markovits, Deutsch Ödön, Rottersmann 1—1. **Összesen: 49 P.**

Tompa-uccai imaház: Schlesinger Rezső 5, Drechsler Jakab, Doll, Lang Ignác, Pollák I., Schmutz József, Teich József 1—1, Teich Róbert, Wassermann, Weisz Dezső, Fleischer Gy., ifj. Rosenberg, Reich Mendel, Szekulesz, Sterk, Schiller, Teich Vilmos 0.50—0.50. **Összesen 14 P.**

Magdolna-u. 15. sz. imaház: Baneth Gábor, Klein Artur 10—10, Roth Dániel, Klein Boldizsár 5—5, Klein Vilmos 3, Klein Mózes, Lichtmann Kálmán, Lichtmann Sándor, Lichtmann Mór, Mayer Ármán, dr. Roth Pál 2—2, Mendelsohn József 1.50, Mayer Dávid 1, Ungár Jakab 0.50. **Összesen 48 P.**

Vörösmarty-uccai imaház: Günsberger Ignác, Günsberger Mór, Günsberger Jenő, Schwartz Árpád, Taub Mór 1—1, Günszler, Friedländer, Boros, Muncsik, Nussbaum, Schmelz 0.50—0.50. **Összesen 8 P.**

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresésknél 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelígis levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

PÉK, 30 éven felüli (lehet özvegy is), szigorúan vallásos, régi bevezetett pékségbe némi hozománnyal azonnalra be-nősülhet. „Jó mesterember” jelíge a kiadóhivatalba.

JÓ házból való vallásos lány üzletbe, háztartásba, vagy gyermekek mellé ajánlkozik „Mindenben jártas” jelíge. KERESÉK megvételre egy használt vilnai Chajsen Mispot-ot Horovitz Ernő. Szegi (Zemplén m.)

RELIGIÖSE Fräulein, das die ungarische, deutsche u. slowakische Sprache vollkommen beherrscht, Nähkenntnis besitzt u. perfekte Säuglingspflegerin ist, sucht Posten. Mit Retourmarke versehenen Offerte befördert unter „Streng religiös”: Müller, Bratislava, Edlov dvor.

MONOK községben levő 2 szoba, üzlethelyiség, konyha és mellékhelyiségekből álló, minden üzletre alkalmas, a község főterén, szép, kényes igényeket kielégítő házam eladó. Címem: Fögel Mór, Miskolc, Szt. István út 34. sz.

BENÖSÜLHET intelligens, szombat-tartó fiatalember, régi jól bevezetett kelengyeüzletbe. „Szép jövő” jelíge.

ELŐKÉLŐ rabbi-saládból származó, 22 éves csinos lány részére partit keresek. Lehet kereskedő, hitoktató, esetleg kitünő hanggal rendelkező jömegjelenésű bochur joré somájim. „Páratlan műslemes P 4000” jelíge.

SZOMBATTARTÓ malontisztviselő, tíz évi gyakorlattal állást keres. Önálló munkaerő. Cím válaszlappal a kiadóban SZIGORUAN VALLÁSOS árvalány hozománnyal férjhez menne, 30 éven felüli fiatal vagy özvegy emberhez. „Szerény” jelíge.

TEXTILKERESKEDŐ-segéd, vallásos, 24 éves, volt bócher, benősülne orth családba. Ajánlatok „Ügyes kereskedő” jelíge.

TANONCNAK ajánlkozik „vallásos, 15 éves fiú, szabóhoz vagy cipészhez. Flaschner Zoltán, Ráró (Győr m.).

28 ÉVES, üzletben jártas, bécsi, orth, de modern unokanővérem részére 150000 Kc hozománnyal 30 éven felüli, megfelelő, intelligens nagyvárosi fiatalembert keresek. Fogorvos előnyben. Ajánlatokat „618” jelígen továbbít: Müller, Bratislava, Edlov dvor.

NÖSÜLNE 48 éves, többgyermekes özvegyember, szigorúan vallásos házból: „Jó lelki”

KINDERLOSE, religiöse, 52 jährige Witwe mit 2 Zimmeriger Wohnung in Budapest, möchte sich verhehlichen. Chiffre: „W. M. Masetow”.

Használt perzsa- és mindenfajta szőnyegek

alkalmi vételéből, rendkívül olcsón eladók.
Vogel László, Dob-utca 30
TELEFON: 44-3-17.

מודעה רבה לאורייתא!
הוצאתי לאור מספרי דמר אמור ויל שתי שנים רבות שריב בק"ק סערענמש סמר בית לחם יהודי על שחיטות ובדיקות כהסכמת נדולי ישראל והוא אסיפת דינים הלכות שריב מספיק. שמלה חדשה וביאור על דבריו סדר חדש עם הנספח מכל שריח האחרונים ודבר נחוק הוא לכל שריב ובעלי הוראה. הספר נכתב בלשון צה ומוכשר גם לחלוש מזה. מחירו P 1.50. מוכר P 2.
Retek Ábrahám kántormésző, Nagyhalász

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen utca 33.

ORTH. PENZIÓ

Amilo למדרין כשר
Télen is nyitva. Magaslati levegő a Svábhegy déli lejtőjén. Lábbadozóknak is. Olcsó és kitünő kiszolgálás, napi P 4-től.
Farkasvölgyi Park-Penzió I., Torbágyi-ut 110 Telefon: 65-2-75.

POLLÁK SAROLTA KOZMETIKAI ANDRÁSSY UT 32. SZÁM I. EMELET.

Legmodernebb módszerek: ráncok, pattanások, nyitott porusok kikészítésére Hajszalak, szemölcsök, szeplők kiirtása villannyal. Helyisoványítás. Fagykezelések. Quarz. Miracle hajeltávolító-szer szétküldése utasítással. — Miracle szépségápoló szerek. KERJEN PROSPEKTUST! DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁS!

אללנעמינע יידישע צייטונג

ביה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"לSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 PSzerkeszti:
Groszberg Jenő

Az egyetemi gettó

A budapesti műegyetemen e héten megcsinálták a gettót, amennyiben a zsidó hallgatók helyét a padsorok baloldalán elkülönítve jelölték ki, s így létrejött a külön egyetemi gettó. 1216-ban rendelte el a lateráni zsinat III. Ince pápa alatt a külön zsidónegyed, azóta elmúlt 717 év, arról tanultunk, hogy vége a sötét középkornak, felvilágosodott korszakban élünk, stb. stb. és ime az emberi gyűlölet megmarad és megnyilatkozási formája is meglehetősen primitív. A magyar zsidóság is megtanulta már, hogy naitvisés volna, az ifjuság eme őszinte megnyilatkozásával, önbíráskodási kielégéseivel szemben nagy szavakat használni, hogy mi nem hagyjuk magunkat megszegényíteni, hogy mi küzdeni fogunk. Mindez csak üres szó volna ama ténnyel szemben, hogy itt erősebb tényezővel állunk szemben, mint mi vagyunk. Ha az orvostudomány valami betegséget nem tud közvetlenül megszüntetni, akkor erősíti a szervezetet, hogy kibírja s legyűrje a kórt. És így tehát csak azt kívánhatjuk, hogy a mostani kóros állapotok arra indítsanak bennünket, hogy önmagunkat erősítsük s ellentáloképessebb tegyük. A régi gettó jelentette a legszegényebb keretben a legélénkebb szellemi életet, legbensőségesebb vallásosságot, az erkölcsi életmódot, a családi tisztaságot. Száz év óta a zsidóság a régi gettó falait lerombolta, mert az európai társadalomban vélt elhelyezkedni, ennek kedvéért feláldozott minden vallási hagyományt, sőt bizonyos lenézéssel tekintett a régi gettó egész életére. Most megfordult a kerék. Több országban igyekeznek megfordítani az idők kerékét, vissza egynehány évszázaddal. Németországban sárga indexet adnak a nem-árja egyetemi hallgatóknak, emlékeztetve a középkori sárga foltra,

az elemi iskolákban is felállítják a zsidó-padokat, amely intézmény ime nálunk is megvalósult a legmagasabb oktatási fokon, az egyetemen. Németországban a zsidópadra vonatkozólag megadták a kellő választ:

ha már vannak zsidó padok, úgy azok legyenek — zsidó iskolákban. A gettóba szorított zsidó diákság számára a lelki egyensúly s az ellentáloási képesség kérdése, egy ilyen gondolkodási mód. Ha már gettó, legyen az a régeink összes zsidó erkölcsi erényeivel, idealisztikus felfogásával, zsidó tradícióival.

Tekintsük a gettót megalkotókat eszközöknek a Mindenható kezében, amelyekkel vissza akarja téríteni a zsidósághoz már csak névlegesen tartozókat az igazi zsidósághoz.

Nincsen borzasztóbb vértanuság, mint

Amiről jobb hallgatni

Az egyik felekezeti lap diadallal közli, hogy a budapesti rákoskereszturi zsidó temetőben eltemettek a zsidó vallás szertartásai szerint egy asszonyt, akinek koporsójánál ott állott hűséges férje, valamint hálás fia, aki bencés pap. Az illető felekezeti lap meghatónak találja az esetet, mint a felekezeti együttérzés gyönyörűsége megnyilatkozását. Sőt közli ebből az alkalomból felhangzott hitszónoklat egynehány fellengős frázisát az anyaszeretethez az ég felé repülő galambjáról. Uj mások felekezeti lap pedig az új newyorki polgármester La Guardia megválasztásával kapcsolatban világszenzációnak röpi a hirt a nyilvánosságba, hogy az új newyorki polgármester anyja zsidó és a pesti zsidó temetőben pihen. Mindkét esetben kegyeletről lévén szó, szor-

vértanuságot szenvedni egy dologért, amely már nem a mi szívügyünk, hisz ilyen esetre a bölcs királynak a részeséget jellemző szavai illenek: „Útnak, nem érzem az okát, ütlegelnek, nem tudom miért.”

A régi zsidó mondás szerint I'ten a szegényt, — aki azon panaszkodott, hogy a templomban utolsó sorban kell ülnie, — azzal vigasztalta, hogy amikor köszönteni fogják a szombati nyugalom királynőjét: baj'i v'sólaajm-nál, akkor megfordul a község s ő lesz az első sorban. A most a gettó-padokba kényszerítették, ha levonják a mai helyzetből a kompenzációt, ha meg erősödnek hitükben s vallásukhoz való szeretetben, ha meg fogják érezni a zsidó etika tanítását: inkább üldözöttnek lenni, mint üldözönek, — akkor érezni fogják, hogy az utolsó padok az elsőkké lettek.

dinót teszünk hangunkra, de mégis csodálkozással vegyes fájdalommal állunk meg a két hírnél. Hát már ennyire jutottunk a pesti neológiaiában, hogy ilyen módon propagandát lehet csinálni a vegyes házasságnak? A vegyes házasság a neológ zsidóság egyik, az életerejét lassan, de halálos biztonsággal sorvasztó rákfeneje, rendszeren a kiterés előfoka a belőle származott gyermekek a nem-zsidó társadalom tagjait szaporítják. Erről legjobban hallgatni, vagy csak akkor kell beszélni róla, javító szándékkal, amikor a statisztikai adatok fejbe kóltatják az illetékeseket, amennyiben még gondolkodó zsidók, hogy itt az ideje, hogy a mindent elsöprő elzsidótlantás árával szemben védőgátakat emeljenek. De ha valaki már moralizálni sem akar, akkor komoly zsidó létére a ve-